

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

**РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО РИНКУ
ТОВАРІВ І ПОСЛУГ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

Монографія

За редакцією доц. Н. П. Банери, доц. С. М. Пилипенко

Львів 2024

Авторський колектив:

В. О. Акмен (2.2), Н. П. Банера (1.7), С. О. Белінська (3.4),
І. О. Бочан (передмова, 2.1), М. І. Виклюк (2.4), О. М. Вігер (1.1),
М. В. Гарасимлюк (3.3), Д. В. Гонта (1.4, 1.6), Р. М. Захарчин (3.1),
О. В. Килин (1.1), О. В. Колянко (2.3), С. С. Корабельніков (2.3),
О. М. Левицька (3.5), Н. В. Луців (1.5), О. О. Мороз (3.4), Л. Б. Наконечна (1.3),
Н. А. Нестеренко (3.4), Д. М. Одарченко (2.2), Г. В. Озимок (1.3),
В. А. Павлова (1.2), І. В. Петлін (2.4), С. М. Пилипенко (1.7), Н. А. Свелеба (1.1),
Л. Я. Сенік (1.4, 1.6), Т. О. Скрипко (3.2, 3.3), С. В. Сорокіна (2.2), В. К. Топорков (2.4)

Рецензенти:

д-р техн. наук, проф. *Г. М. Михайлова*
(Державний торговельно-економічний університет, м. Київ);
д-р екон. наук, проф. *О. Ю. Бочко*
(Національний університет «Львівська політехніка»)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 58/11 від 29 листопада 2023 р.)*

Р 64

Розвиток споживчого ринку товарів і послуг: теорія та практика :
монографія / [В. О. Акмен, Н. П. Банера, С. О. Белінська та інші] ; за ред.
доц. Н. П. Банери, доц. С. М. Пилипенко. – Електрон. вид. – Львів :
ЛНУ імені Івана Франка, 2024. – 202 с.
ISBN 978-617-10-0847-2.

Проаналізовано економічні явища та процеси на споживчому ринку товарів і послуг, оцінено його актуальний стан і перспективи подальшого розвитку.

Розглянуто актуальні проблеми стану та перспектив розвитку споживчого ринку товарів і послуг, системи управління якістю, конкурентоспроможності та економічної безпеки підприємств. Також запропоновано шляхи їх вирішення, розробивши економічну стратегію розвитку підприємств і механізм державного регулювання та контролю. Досліджено економічні аспекти ринку будівельних товарів, молока та молочних продуктів, хліба та хлібобулочних виробів, овочевих та грибних заморожених напівфабрикатів тощо. Визначено роль та облікові аспекти логістики в управлінні підприємством, доведено доцільність інвестування у розбудову транспортно-логістичної інфраструктури. Значну увагу приділено формуванню інноваційної політики держави та підприємств. Розроблено бізнес-модель споживчого ринку, оцінено його економічну безпеку та безпеку його складових.

Для науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів, фахівців-практиків у сфері економіки та підприємництва, а також для широкого загалу читачів, яких цікавлять досліджувані проблеми.

УДК 339.137:338.46.05:658.62/.64

© Акмен В. О., Банера Н. П., Белінська С. О.
та ін., 2024

© Львівський національний університет імені
Івана Франка, 2024

ISBN 978-617-10-0847-2

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО РИНКУ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ	7
1.1. Механізм державного регулювання споживчого ринку товарів і послуг	7
1.2. Дослідження окремих аспектів розвитку ринку хліба та хлібобулочних виробів	19
1.3. Аналіз ринку молока та молочних продуктів	35
1.4. Маркетингове дослідження попиту споживачів вершкового масла	42
1.5. Стан і перспективи розвитку вітчизняного ринку будівельних товарів	51
1.6. Логістика як важливий чинник функціонування підприємства в умовах війни	65
1.7. Логістика в управлінні підприємством: облікові аспекти	74
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ: ДЕРЖАВНИЙ І ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ АСПЕКТИ	85
2.1. Інноваційна політика держави, соціальна згуртованість суспільства, довіра до інститутів влади як надійна основа сучасного економічного розвитку України	85
2.2. Державний контроль і нормативне регулювання якості молока як сировинного компонента для виготовлення молочних продуктів на шляху до ринків ЄС	92

2.3. Формування інноваційної політики організацій	107
2.4. Інвестиції у розбудову транспортно-логістичної інфраструктури ЄС: практика та механізми реалізації	113
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА БІЗНЕС-МОДЕЛІ СПОЖИВЧОГО РИНКУ	123
3.1. Вітчизняний товарний ринок як вагомий чинник економічної безпеки в умовах сьогоднішніх викликів і загроз	123
3.2. Напрями змін атрибутів продуктів харчування	137
3.3. Бізнес-модель підприємства харчової галузі	145
3.4. Критерії безпечності полікомпонентних овочевих і грибних заморожених напівфабрикатів	155
3.5. Оцінка конкурентоздатності підприємств в умовах змін	163
ВИСНОВКИ	175
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	180
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ МОНОГРАФІЇ «РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО РИНКУ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»	198

ПЕРЕДМОВА

*Доки ви не зрозуміли споживача,
ви не зможете зрозуміти
сутності діяльності
вашого підприємства*

Т. ПІТЕРС, Р. УОТЕРМЕ

Сучасний ринок – це основний елемент складної системи господарювання. Він є сукупністю конкретних механізмів, важелів та інструментів, що забезпечують реалізацію інтересів продавців і покупців товарів, послуг на еквівалентній основі. Серед різних видів ринків в економіці особливе місце займає ринок товарів і послуг, який за суттю визначається як споживчий. Він функціонує згідно з економічним законом попиту і пропозиції та задовольняє споживчі (фізіологічні, соціальні) потреби населення. Товари і послуги виготовляють підприємці-виробники для задоволення платоспроможного попиту споживачів. Саме це є основним змістом торговельного підприємництва, що охоплює товарно-грошові та торговельно-обмінні операції.

Торговельна діяльність в Україні є однією з найпоширеніших форм підприємництва. Ринок торговельних підприємств неможливий без ринкової інфраструктури, але первинним є наявність товарів і послуг. Реальною складовою торговельного підприємства є організація закупівлі та збуту товарів. Показник товарообороту споживачів, населення – це один з показників рівня життя (за класифікацією ООН). Науковці, підприємці вишукують резерви для нарощення національним товаровиробником обсягів виробництва товарів і послуг високої якості в необхідному

**Розділ 1. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИХ ПІДХОДІВ
ДО РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО РИНКУ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ**

асортименті. Економіка України згідно зі світовими стандартами потребує виробництва наукоємних товарів і послуг, щоб змінити тенденцію через реформи її структури на зовнішньому ринку, щоб експортувати не сировину і матеріали, а готову продукцію. Науковці досліджують інноваційні процеси для забезпечення виробництва якісно нових товарів і послуг. Щось нове на ринку споживчих товарів і послуг – це не інновація, якщо вона не створює додаткової споживчої цінності. Споживчий ринок має постійно реагувати на зміни запитів населення щодо якості, розширення номенклатури й асортименту товарів і послуг, адже якість продукції та послуг є найважливішим елементом забезпечення її конкурентоспроможності на ринку.

**ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ МОНОГРАФІЇ
«РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО РИНКУ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

Килин Оксана Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Вітер Олександра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін, Львівська філія ПВНЗ «Європейський університет», м. Львів, Україна

Свелеба Наталія Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін, Львівська філія ПВНЗ «Європейський університет», м. Львів, Україна

Павлова Валентина Андріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, Україна

Озимок Галина Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Наконечна Любомира Богданівна – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Сеник Леся Ярославівна – старший викладач кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Гонта Діана Василівна – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Луців Наталія Василівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Пилипенко Соломія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Банера Надія Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Бочан Ігор Омелянович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Сорокіна Світлана Вікторівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Одарченко Дмитро Миколайович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Акмен Вікторія Олександрівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Колянко Оксана Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна

Корабельніков Святослав Спартакович – магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна

Виклюк Мар'яна Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна, науковий співробітник Інституту регіональних досліджень НАН України

Петлін Ірина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та харчових технологій, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Топорков Вадим Констянтинович – аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку, Львівська філія ПВНЗ «Європейський університет», м. Львів, Україна

Захарчин Роман Миронович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Скрипко Тетяна Олександрівна – доктор економічних наук, професор, старший викладач, Вища школа туризму і готельної справи, м. Гданськ, Польща

Гарасимлюк Марія Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Белінська Світлана Омелянівна – доктор технічних наук, професор, професор кафедри товарознавства, управління безпеністю та якістю, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

Нестеренко Наталія Анатоліївна – кандидат технічних наук, доцент кафедри товарознавства, управління безпеністю та якістю, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

Мороз Олена Омелянівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

Левицька Ольга Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та експертизи товарів, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКМЕН Вікторія Олександрівна,
БАНЕРА Надія Петрівна,
БЕЛІНСЬКА Світлана Омелянівна
та інші**

**РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО РИНКУ
ТОВАРІВ І ПОСЛУГ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

Монографія

За редакцією доц. Н. П. Банери, доц. С. М. Пилипенко

Редактор *Н. Й. Плиса*
Комп'ютерне верстання *Л. М. Семенович*
Обкладинка *В. О. Рогана*

Формат 60×84 1/16. Умовн. друк. арк. 11,50. Зам.15Е.

ВИДАВЕЦЬ І ВИГОТОВЛЮВАЧ:
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000

Свідоцтво
про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.

Р 64

Розвиток споживчого ринку товарів і послуг: теорія та практика : монографія / [В. О. Акмен, Н. П. Банера, С. О. Белінська та інші] ; за ред. доц. Н. П. Банери, доц. С. М. Пилипенко. – Електрон. вид. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. – 202 с.
ISBN 978-617-10-0847-2.

Проаналізовано економічні явища та процеси на споживчому ринку товарів і послуг, оцінено його актуальний стан і перспективи подальшого розвитку.

Розглянуто актуальні проблеми стану та перспектив розвитку споживчого ринку товарів і послуг, системи управління якістю, конкурентоспроможності та економічної безпеки підприємств. Також запропоновано шляхи їх вирішення, розробивши економічну стратегію розвитку підприємств і механізм державного регулювання та контролю. Досліджено економічні аспекти ринку будівельних товарів, молока та молочних продуктів, хліба та хлібобулочних виробів, овочевих та грибних заморожених напівфабрикатів тощо. Визначено роль та облікові аспекти логістики в управлінні підприємством, доведено доцільність інвестування у розбудову транспортно-логістичної інфраструктури. Значну увагу приділено формуванню інноваційної політики держави та підприємств. Розроблено бізнес-модель споживчого ринку, оцінено його економічну безпеку та безпеку його складових.

Для науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів, фахівців-практиків у сфері економіки та підприємництва, а також для широкого загалу читачів, яких цікавлять досліджувані проблеми.

УДК 339.137:338.46.05:658.62/.64